

عکس: سجاد صفری/ایران

آیا زمان بازگشت منشور کوروش به ایران فرانسیده است؟ رسوایی بزرگ

آیا اشیای تاریخی ایران هم در میان ۲ هزار شیء سرقتی موزه بریتانیا قرار دارند؟

گزارش
زهار کوروی
دبیر گروه زیست بوم

میان اشیای سرقتی یا آسیب‌دیده، اشیایی از تمدن ایران باستان و تاریخی وجود دارد؟ مرتضی ادیب‌زاده، مدیر کل اسبق موزه‌های کشور در گفت‌وگو با «ایران» اعتقاد دارد، تا زمانی که موزه بریتانیا لیست تمام آثار را منتشر نکند نمی‌توان درباره این موضوع اظهارنظری کرد. این اتفاق، صدمه جدی به اعتبار «موزه بریتانیا» وارد کرده‌است و به کشمکش‌ها درباره بازگرداندن اشیایی مانند مرمرهای پارتنون، برنزهای بنین و لوح‌های اتیوپیایی به خانه‌های اصلی‌شان، جان تازه‌ای داده‌ است. آیا

نیاید همین انتظار را داشت و خواستار بازگشت منشور کوروش به ایران شد؟ این پرسش‌ها با مرور حرف‌های فروردین ماه سال جاری، سیدمهدی حسینی متین، کاردار سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. او در زمان نمایش نقش برجسته ساسانی در موزه بریتانیا گفته بود: «هزاران قطعه آثار باستانی ایران در انگلیس وجود دارد». منتشرشدن خبرسرقت بزرگ موزه بریتانیا در چند سال گذشته، واکنش حسینی متین را در شبکه مجازی ایکس (توییتر) را هم

به دنبال داشت تا برسد: «با انتشار اخباری مبنی برسرت هزاران اثر باستانی از موزه بریتانیا، این سؤال باقی می‌ماند که این موزه همچنان مکانی امن برای نگهداری این آثار با ارزش از جمله اشیای ایرانی است؟ آیا مسئولان موزه بریتانیا می‌توانند اعتماد صاحبان اصلی خارجی را دوباره به دست آورند؟»

رسوایی بزرگ موزه بریتانیا

رسانه‌های انگلیسی از این اتفاق به «رسوایی بزرگ» یاد می‌کنند. رسوایی که با سکوت دوساله مسئولان مطلع

در چند دهه گذشته

بارها آثاری از ایران از جمله آثار ۵ هزار ساله جیرفت از گالری برکت انگلیس به ایران بازگشته است

موزه همراه شده بود. رسانه‌های این کشور احتمال می‌دهند، درخواست بازگشت آثار به میدآن، به دنبال صدمه به اعتبار موزه بریتانیا از سوی کشورهای دیگر هم مطرح شود. رئیس گروه پارلمانی انگلیس هم در گفت‌وگو با گاردین امتناع موزه بریتانیا از بازگرداندن آثار تاریخی به کشورهای مبدأ به بهانه عدم امنیت در آن کشورها را احقانه خوانده است. خبر این رسوایی بزرگ را ابتدا گاردین منتشر کرد. گزارش این رسانه به جامعه باستان‌شناسان اروپایی شوک وارد کرد تا این سؤال پرسیده شود آیا زمان بازگشت مرمرهای پارتنون به یونان و برنزهای بنین به آفریقا رسیده است؟ موزه بریتانیا تاکنون به بهانه نبود امنیت در آفریقا، براساس قانون ۱۹۶۳ انگلیس، از استرداد آنها خودداری کرده است. برخی نمایندگان انگلستان می‌گویند زمان تغییر این قانون رسیده است .

گاردین

گاردین پیش از انتشار خبر این سرقت بزرگ، نخستین رسانه‌ای بود که از حضور نقش برجسته ساسانی در موزه بریتانیا خبر داده بود. نجیب‌زاده ساسانی، نقش برجسته ایرانی است که ۳۵ سال پیش از ایران به امارات واز آنجا به لندن قاچاق شد. جندی پیش ایران توانست این نقش برجسته را به کشور برگرداند. این نخستین بار نیست که اشیای قاچاق ایران از لندن به ایران بازمی‌گردند. بازار حراج اشیای تاریخی لندن مثل حراج کریستی از جمله بازارهایی است که با توجه به قوانین موجود می‌توان اشیای قاچاق شده کشورها را در آن ردیابی کرد و با تکیه بر قوانین بین‌المللی آنها را به کشور مبدأ بازگرداند. در چند دهه گذشته بارها آثاری از ایران از جمله آثار ۵ هزار ساله جیرفت از گالری برکت انگلیس به ایران بازگشته‌است، این بار اما گاردین از پیدا شدن اشیای ایرانی سخی به میان نیاورد اما گزارش‌های منتشر شده توسط این رسانه، هوألی را در ذهن مخاطب ایرانی روشن کرد. آیا بین هزاران شیء به سرقت رفته از موزه بریتانیا، شیء یا اشیایی هم از تمدن ایران وجود دارد؟ پاسخ واضحی حداقل در این زمان برای سؤال وجود

ندارد. «مارینلو»، بازیاب آثار هنری مسروقه این کشور، هم آب پاک‌ی را روی دست همگان می‌ریزد و با اشاره به پیچیدگی‌های قانونی ردیابی این اشیای می‌گوید: «به نظر می‌رسد بسیاری از آنها به درستی فهرست‌بندی نشده‌اند، بیان کرد که بازیابی آنها چندین دهه طول می‌کشد.»

«مارینلو»، که یک وکیل آمریکایی است، در طول این سال‌ها به نمایندگی از موزه‌ها، مجموعه‌داران، دلان، هنرمندان، دولت‌ها، مؤسسات فرهنگی و مذهبی و شرکت‌های بیمه سراسر جهان، مسئولیت بازیابی مجموعه‌ی از آثار هنری به ارزش کلی ۷۵ میلیون پوند را برعهده داشته می‌گوید: بازیابی اشیای مسروقه منکی به شواهد دقیق درباره محل نگهداری آنها و سرعت عمل است که به نظر می‌رسد هر دو گزینه در پرونده آثار مسروقه «موزه بریتانیا» وجود نداشته باشد. اگر در جست‌وجوی اقلام مسروقه تأخیر ایجاد شود، این امکان وجود دارد که آنها چندین‌بار در کشورها و ایالات مختلف دست به دست شوند.

«کریستوس تیروگیانیس» Christos Tsirogiannis)، باستان‌شناسی که درباره قاچاق جهانی اشیای فرهنگی غارت‌شده همکاری دارد، می‌گوید: «تعداد اشیای ناپدیدشده زیاد است. هیچ متخصصی انتظار نداشت که ایران در تابستان ۲۰۲۳، حدود ۱۱۵ درصد و سفر به عربستان ۱۲۳ درصد افزایش یافته است. ریانووستی در گزارش خود افزود: این کشورها جاذبه‌های فرهنگی و تاریخی منحصر به فردی را ارائه می‌دهند که گردشگران را از سراسر جهان جذب می‌کند. در این گزارش هیچ بهانه‌ای در عصر دیجیتال وجود ندارد.

الته مرتضی ادیب‌زاده که به تازگی جای خود را در اداره کل موزه‌های کشور به علیرضا ایرزدی، مدیرکل پیشین میراث فرهنگی، کردشگری و صنایع دستی استان اصفهان داده‌ است درباره اشیایی که روند استرداد آنها میان ایران و بریتانیا در حال اجراءست، می‌گوید: «هیچ کدام از این اشیای میان اشیای سرقتی نیست.»

خبر در خبر

افزایش ۲۰۲ برابری تقاضای روس‌ها برای سفر تابستانی به ایران

منابع خبری روس از افزایش ۲۰۲ برابری درخواست مردم روسیه برای سفر تابستانی به ایران خبر دادند و آن را نشان‌دهنده علاقه روس‌ها به بازدید از این کشور منحصر به فرد و غنی از نظر فرهنگ و تاریخ دانستند.

خبرگزاری ریانووستی این مطلب را با استناد به داده‌های «مگافون» اپراتور روس تلفن همراه از اطلاعات گردشگران روسیه که به سایر کشورها سفر کرده‌اند، گزارش داد.

این خبرگزاری روس در این گزارش نوشت: ایران و عربستان سعودی به مقصدی جذاب برای گردشگران روسی تبدیل شده، همچنان‌که علاقه گردشگران روس برای سفر به ایران در تابستان ۲۰۲۳، حدود ۱۱۵ درصد و سفر به عربستان ۱۲۳ درصد افزایش یافته است.

ریانووستی در گزارش خود افزود: این کشورها جاذبه‌های فرهنگی و تاریخی منحصر به فردی را ارائه می‌دهند که گردشگران را از سراسر جهان جذب می‌کند. در این گزارش هیچ بهانه‌ای در عصر دیجیتال وجود ندارد.

عربی نیز با وجود دمای بالای هوا، به مقصدی محبوب در میان روس‌ها تبدیل شده است که نشان می‌دهد روس‌ها آماده دست و پنجه نرم کردن با گرما هستند.

این خبرگزاری روس در ادامه با اعلام اینکه اروپا نیز یک مقصد محبوب برای تعطیلات تابستانی مردم روسیه است، گفت: حضور گردشگران روس در ایتالیا ۴۳ درصد، اسپانیا ۳۶ درصد، فرانسه و آلمان هر یک ۳۳ درصد و ترکیه ۲۷ درصد رشد را در ایام تعطیلات تابستانی روسیه نشان می‌دهد.

بنا بر این گزارش، تونس به میزان ۳٫۵ برابر تابستان سال ۲۰۲۲ در تابستان سال ۲۰۲۳ میزبان گردشگران روس بود و مصر نیز رشد ۱۷۶ درصدی گردشگران روس را نسبت به سال قبل ثبت کرد. بر این اساس، سفر روس‌ها به کوبا ۱۶ برابر و به ونزوئلا بیش از ۴ برابر در مقایسه با سال گذشته افزایش یافته است.

ایسا علی اصغر شالباغان، معاون گردشگری کشور گفت:

اثرات اپرووداد پیاده‌روی اربعین تنها محدود به عراق نیست، ۱۶ استان غربی ایران همچنن ۱۲ استان میسنان و بلوچستان و خراسان رضوی نیز درگیر برگزاری این رویداد هستند. مسر زائران نیز از ۱۲ استان کشورمان با محوریت ۵ استان از جمله همدان و کهگیلویه و بویراحمد می‌گذرد.

تعمیم محمد طالبی متین، مدیرکل دفتر زیست‌بوم‌ها و سواحل دریایی سازمان حفاظت محیط زیست گفت: متأسفانه سازمان شیلات به دنبال ترال گونه «بال آسنی» در خلیج فارس است و این درحالی است که دستور رئیس جمهور مبنی بر این بود که صید ترال به صورت دائمی ممنوع شود.

ایسا محمد حسین عسگرپور، مدیرکل حمایت از تولید صنایع دستی وزارت میراث فرهنگی، کردشگری و صنایع دستی، گفت: سالانه ۳۰۰ میلیون دلار ارز از محل صادرات صنایع دستی وارد کشور می‌شود.

کمتر از ۲۰ قلاده یوزپلنگ در کشور وجود دارد

ایستاده بر لبه انقراض

گزارش

شهلا منصوبه

خبرنگار

سؤالی که هرسال در ۹ شهریور، روز ملی یوزپلنگ به گوش می‌رسد، این است که «چند قلاده یوزپلنگ در ایران باقی مانده‌ است؟» حسن اکبری معاون محیط زیست طبیعی و تنوع زیستی سازمان حفاظت محیط زیست تعداد آنها را کمتر از ۲۰ قلاده می‌شمرد.

۲۰ قلاده یوز

براساس آمار معاونت محیط زیست طبیعی از جمعیت ۳۰۰ قلاده یوزپلنگ آسیایی در ۶۰ سال گذشته، کمتر از ۲۰ قلاده باقی مانده است. عوامل متعددی چون تخریب زیستگاه‌ها، سگ‌های گله، چوپانان و دام‌های آنها و جاده مرگی که دل زیستگاه‌ها می‌گذرد، این گربه‌سان مینیاتوری را بر لبه انقراض کشانده است. حسن اکبری، هرچند وضعیت یوز را در ایران مرکزی خوب نمی‌داند اما جمعیت منطقه توران و زیستگاه‌های اطراف آن را پویا می‌داند و می‌گوید: زادآوری خوب و پراکنش در زیستگاه‌های اطراف نشان می‌دهد، یوز می‌تواند برای نجات این گونه بسیار امیدوارکننده باشد. به گفته او، هرچند تعداد یوزه‌ای شناسایی‌شده، کمتر از ۲۰ قلاده است اما پویایی جمعیت خیلی مهم است. هم سال گذشته و هم امسال زادآوری یوز در توران ثبت شد. غالب زایمان‌هایی که در آنجا اتفاق می‌افتد حدود ۴ توله است که نشان می‌دهد جمعیت زادآور خوبی داریم.

توران به تنهایی کافی نیست

توران زیستگاهی گسترده اما ناکافی برای نجات و حمایت از جمعیت زیستمند یوزپلنگ ایرانی است، زیرا در بخش‌هایی از توران، در برخی از مواقع سال دام وجود دارد. بخش‌های کورری و بیابانی به لحاظ تراکم جمعیت طعمه مناسب یوزه‌ای ضعیف‌تر است. قسمت‌های کوهستانی هم، زیستگاه یلنگ، رفیق سرسخت یوز است. بنابراین باقیمانده عرصه‌ای که در اختیار یوزپلنگ قرار می‌گیرد عرصه وسیعی نیست. اکبری می‌گوید: زیستگاه‌های شرقی، غربی و شمال توران باید به عنوان یک شبکه حفاظتی برای حفظ یوز در اختیارش قرار دهیم. این موضوعی بوده که در قدیم کمتر به آن توجه شده است. از چند ماه گذشته روی این موضوع متمرکز شده‌ایم و امیدواریم شبکه حفاظتی محقق شود و همزمان بتوانیم مسأله آیم‌سازی را هم به مرحله ابرسانیم که در زمینه نجات یوز اثربخشی داشته باشد.

زیستگاه‌های یوز در کشور خیلی وسع هستند و اراضی بسیار گسترده‌ای را در محدوده‌های خراسان جنوبی، یزد و کرمان

۱۰۰

هزار سال

این تیم باستان‌شناسی با توجه به برآوردهای اولیه، قدمت بقایای به دست آمده را بیش از ۱۰۰ هزار سال اعلام می‌کنند. آنها این تاریخ را از این تاریخ را از دل بیش از چهار متر نهشته‌های باستانی متعلق به دوره پارینه سنگی به دست آوردند. یافته‌های این کاوش همچنین نشان می‌دهد ساکنان شرق مازندران ۷ هزار سال پیش با نواحی شرقی و شمال شرقی ایران و نواحی جنوبی آسیای میانه ارتباط داشته‌اند.

اسمال، پیش از چهار متر نهشته‌های باستانی متعلق به دوره پارینه سنگی برای نخستین بار در یک محوطه غاری در استان مازندران شناسایی شد و با توجه به برآوردهای اولیه و تاریخ‌گذاری نسبی، قدمت بقایای باستانی به دست‌آمده از غار شوپری به بیش از ۱۰۰ هزار سال گذشته بازمی‌گردد.» غار شوپری در ۱۰ کیلومتری جنوب شهر رستمکلا در شرق مازندران و دره مهریان رود واقع و از بزرگترین غارهای شناخته شده در مازندران است که بیش از ۷۵ متر طول و بیش از ۲۰ مترمربع مساحت دارد.

به گفته این باستان‌شناس، غار شوپری در سال ۱۳۹۹ [توسط او] شناسایی و به دلیل اهمیت بالای این اثر بلافاصله فرایند تعیین عرصه و حریم آن با مجوز پژوهشگاه میراث‌فرهنگی و کردشگری، در سال ۱۴۰۰ انجام شد و با شماره ۳۳۶۹۶ در فهرست میراث‌فرهنگی کشور به ثبت رسید.

کاوش باستان‌شناسی به منظور وایه‌نگاری این غار در سال‌های ۱۴۰۱ و تابستان ۱۴۰۲ با مجوز پژوهشگاه

